

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 80/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. marca 2008 predbežne prerokoval sťažnosť T. Š., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 74/95, Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 257/98 a 15 Co 258/98 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 137/2007 a 4 Cdo 138/2007, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť T. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. februára 2008 doručená sťažnosť T. Š., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 74/95, Krajského súdu v Bratislave (ďalej len

„krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 257/98 a 15 Co 258/98 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 137/2007 a 4 Cdo 138/2007. Táto sťažnosť bola 25. februára 2008 doplnená prílohami, ktorých súčasťou bola aj žiadosť sťažovateľky o ustanovenie advokáta.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv na „nestranný súd“ a na prerokovanie veci v primeranom čase podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v označených konaniach.

Okresný súd v konaní sp. zn. 17 C 74/95 rozhodoval o vypratání hnutelných vecí z bytu, ktorého bola sťažovateľka spolu so svojou sestrou spoluvlastníčkou, ale podľa jej vyjadrenia v ňom nemala trvalý pobyt a o vlastníctvo bytu nemala záujem. Sťažovateľka bola v tomto konaní spolu so svojou sestrou v postavení žalovanej; tvrdila, že nie je oprávnená byť vypratať, pretože si naň nárok nerobila a po odkúpení sa mal stať byť vlastníctvom jej sestry. Namieta, že okresný súd ju celé mesiace predvolával na súdne konania, ako aj to, že z pojednávaní, na ktorých sa zúčastnila, sa menili zápisnice (k tomuto záveru došla v porovnaní svojich kópií zápisníc so zápisnicami založenými v spise; neuviedla však, či po tomto zistení túto skutočnosť namietala).

Proti rozhodnutiu okresného súdu sa sťažovateľka odvolala. Krajský súd pojednával bez účasti sťažovateľky, aj keď žiadala o odročenie konania.

Sťažovateľka ďalej namieta nesprávnosť postupu okresného súdu, ktorý vo veci jej žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku nekonal, preto mu krajský súd prikázal konať. V rozsudku krajského súdu sa nachádzali podľa sťažovateľky rozpory, ktoré žiadala opraviť, ale krajský súd na tieto jej požiadavky nereagoval.

Následne po tom, ako krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu, protižalobu sestry sťažovateľky ako žalovanej v 1. rade vylúčil na samostatné konanie a osobitným výrokom rozhodol o zrušení uznesenia okresného súdu č. k. 17 C 74/95-45 z 5. júna 1998, ktorým sťažovateľke bola uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie, sťažovateľka a jej sestra podali dovolanie. V dovolaní žiadali zrušiť rozsudok odvolacieho

súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, pričom argumentovali nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom a nedostatkami konania spočívajúcimi v odňatí možnosti konať pred súdom. Sťažovateľka podala dovolanie aj proti uzneseniu krajského súdu z 13. júla 2000 o zamietnutí jej žiadosti o opravu dôvodov rozsudku.

Dovolací súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 137/2007, 4 Cdo 138/2007 z 21. novembra 2007 dovolanie odmietol pre neprípustnosť. Sťažovateľka je toho názoru, že rozhodnutie najvyššieho súdu nie je v súlade s ústavou a namieta, že dovolací súd vo veci nekonal od roku 2000, aj keď sa opakovane domáhala nápravy.

Sťažovateľka preto žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Okresný súd Bratislava IV v konaní 17 C 74/95 porušil právo sťažovateľky na prerokovanie veci nestranným súdom,
2. Krajský súd Bratislava porušil právo sťažovateľky na prerokovanie veci nestranným súdom,
3. NS SR porušil právo sťažovateľky na prerokovanie veci nestranným súdom a v primeranom čase, ako aj všetci traja porušovatelia porušili jej právo podľa čl. 6. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobodách v ods. 1 a Ústavný súd priznáva sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie v sume 45.000,-Sk, ktoré sú porušovatelia 1. – 3. povinní vyplatiť na adresu sťažovateľky a rovnako sú povinní nahradiť trovy konania a právneho zastúpenia na adresu právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti ústavného nálezu.“

Sťažovateľka súčasne požiadala o ustanovenie právneho zástupcu, pretože je invalidnou dôchodkyňou, žije osamelo v starom dome, kde si musí všetky životné náklady hradiť sama, a vzhľadom na množstvo súdnych sporov, ktoré vedie, nemôže zvládnuť náklady za každé zastúpenie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

1. Sťažovateľka namietala porušenie svojho práva nestranným súdom upraveného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 74/95.

Uplatňujúc princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd odmietol pre nedostatok svojej právomoci sťažnosť sťažovateľky v tejto časti, pretože poskytnúť ochranu jej právu, ktorého porušenie namieta, bol oprávnený všeobecný súd v odvolacom konaní.

Čo sa týka namietaného porušenia práv sťažovateľky na nestranný súd podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru krajským súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 257/98 a 15 Co 258/98, zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že tieto konania boli právoplatne skončené 27. januára 1999. Aplikujúc lehotu ustanovenú v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde na včasné podanie sťažnosti ústavný súd uzavrel, že sťažnosť v tejto časti bola podaná oneskorene, a preto túto časť sťažnosti z tohto dôvodu odmietol. Skutočnosť, že najvyšší súd o dovolaní rozhodol 21. novembra 2007 a dovolanie sťažovateľky proti rozhodnutiu krajského (odvolacieho) súdu odmietol pre neprípustnosť, nezakladá možnosť odpustiť zmeškanie lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde na podanie sťažnosti vo vzťahu ku konaniam vedeným na krajskom súde pod sp. zn. 15 Co 257/98 a 15 Co 258/98.

2. Sťažovateľka namieta aj porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a svojho práva na prerokovanie veci v primeranom čase podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, krajského súdu a aj najvyššieho súdu. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že v súlade so svojou rozhodovacou činnosťou domáhať sa ochrany namietaného porušenia práv možno vtedy, keď namietané porušenie práv v čase rozhodovania ústavného súdu ešte trvalo (IV. ÚS 219/03, II. ÚS 1/05, II. ÚS 24/06), resp. k nemu ešte stále dochádzalo. V danom prípade to tak nebolo, pretože konanie vedené pred okresným súdom a krajským súdom bolo právoplatne skončené. Čo sa týka najvyššieho súdu, sťažovateľka sa na ústavný súd obrátila v čase, keď najvyšší súd o dovolaní už rozhodol. Preto ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Sťažovateľka tiež namieta, že rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní je v rozpore s ústavou. Preto ústavný súd posúdil dôvody, pre ktoré najvyšší súd odmietol dovolanie. Najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľky odôvodnil takto:

„V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť dňa 27. januára 1999 (žalobcovi bol doručený 25. 1. 1999, zástupcovi žalovanej 1/ 25. 1. 1999 a žalovanej 2/ 27. 1. 1999). Pretože právoplatnosť je skutočnosťou určujúcou začiatok jednomesačnej lehoty na podanie dovolania v zmysle citovaného ustanovenia § 240 ods. 1 O. s. p., pripadol koniec tejto lehoty na 27. február 1999, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom právoplatnosti. Pretože v tento deň bola sobota, bol posledným dňom na podanie dovolanie a najbližší nasledujúci pracovný deň, t. j. pondelok – 1. marec 1999. Žalovaná 2/ (pozn. sťažovateľka) podala dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu osobne na Najvyššom súde Slovenskej republiky dňa 13. marca 2000, teda oneskorene. Aj v prípade, ak by sa vychádzalo z toho, že jednomesačná lehota na podanie dovolania začala plynúť až od 11. februára 1999 (teda od nesprávne vyznačeného dňa právoplatnosti) a uplynula 11. marca 1999, bolo dovolanie podané zjavne oneskorene. Dovolací súd preto dovolanie žalovanej 2/ proti rozsudku odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 4 v spojení s § 218 os. 1 písm. a) O. s. p. ako oneskorené odmietol. V súvislosti s tým poznamenáva, že dovolanie každej žalovanej proti rozsudku posudzoval samostatne, pretože vzhľadom na predmet konania žalované nemali postavenie nerozlučných spoločníkov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol pre neprípustnosť aj dovolanie žalovanej 2/ proti uzneseniu odvolacieho súdu o zamietnutí jej žiadosti na opravu dôvodov jeho rozsudku. Prípustnosť dovolania proti tomuto uzneseniu podľa § 239 O. s. p. (v znení platnom v čase jeho podania) neprichádza do úvahy, pretože nejde ani o zmeňujúce a ani o potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu. Rovnako, ani pokiaľ ide o toto uznesenie, nezistil žiadnu podmienku prípustnosti dovolania uvedenú v ustanovení § 237 O. s. p.“.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu pri uplatňovaní svojej právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou

zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Opierajúc sa o konštantnú judikatúru ústavný súd konštatoval, že právny názor najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľky, je ústavne akceptovateľný: jasne zdôvodnil, prečo podanie dovolania sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu vyhodnotil ako podané oneskorene, rovnako tiež jednoznačným poukázaním na § 239 a § 237 Občianskeho súdneho poriadku odôvodnil neprípustnosť dovolania sťažovateľky proti uzneseniu odvolacieho súdu o zamietnutí jej žiadosti na opravu dôvodov jeho rozsudku. Preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti posúdil ako zjavne neopodstatnenú, čo bolo dôvodom na odmietnutie tejto časti sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

V nadväznosti na tieto skutočnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako celok a vzhľadom na dôvody odmietnutia sťažnosti ústavný súd o ustanovení právneho zástupcu a o ďalších požiadavkách sťažovateľky už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2008